

süllyesztést hajtott végre. Ennek folyamatos régészeti megfigyelése során közepes intenzitásban *Árpád-kori, késő középkori és újkori* kerámialeletek kerültek elő. Június 23. és július 2. között a kiásott alapárkokban megfigyelt régészeti jelenségeket tártuk fel. Ennek során összesen 28 stratigráfiai egységet határoztunk meg. Három vízgyűjtőt/kutat tártunk fel, ezek korát a viszonylag nagy mennyiségű leletanyaguk alapján a 16. századra helyezhetjük. A kutak közül kettő egyszerű vízgyűjtő/ciszterna volt, míg a harmadik épített szerkezetű kút lehetett. Az utóbbi objektumból egy pénzérme is előkerült. A kutakhoz egyéb késő középkori objektum nem tartozott, így az I. katonai felmérésen látottak alapján valóban a település kertjeit azonosíthatjuk itt, melytől Ny-ra helyezkedtek el a házak.

A terület Ny-i szélén kis felületben igen intenzív *neolit* leletkoncentrációt tapasztaltunk. Erre rábontva megállapítottuk, hogy egy agyagkitermelő gödör visszatöltése, melybe nagy mennyiségben került háztartási hulladék (főként edénytöredékek, néhány agyaggyöngy), valamint a tetejéről egy szájjal lefelé beejtett/behelyezett ép (csak a föld súlyától összerogyott) edény is előkerült. A *neolit* objektum É és Ny felé a beavatkozási területen kívül is folytatódott.

A fenti régészeti korú jelenségeken kívül újkori beásásokat találtunk, melybe a már említett korszakok leletanyaga szórványként került bele. A terület É-i peremén egy vastag, vörös égésréteget figyelhattunk meg, mely alatt csak vékony fekete koromréteg helyezkedett el. A vastag vörös rétegben nagy mennyiségben teljesen átégett faltapasztások, paticsok voltak, valamint 18–19. századi leletanyag. Ezen égésréteget összefüggésbe hozhatjuk a falu 1843-as teljes leégésével.

CSENGERI PIROSKA – SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

427. Salgótarján, Baglyaskő (KÖH 32101)

(Nógrád megye) Kk

2010. június 28. és július 7. között próbafeltárást végeztünk a Baglyaskő vára alatti területen. A Bükk Nemzeti Park Igazgatósága természetvédelmi oktató- és bemutatóközpont kialakítását tervezi a területen, ennek első ütemeként a bemutatóközpont épületének földmunkáit megelőzően végeztük el a próbafeltárást. Az épület alatt három kutatóárkot húztunk, melyekben 3,40 cm mélységig vörös salakos feltöltés jelentkezett.

A baglyaskői vártól DK-re mintegy 400 m-re található egy a 20. században létesített salakdomb, ennek É-i nyúlványa került elő az épület alatt, mely a völgy feltöltésének első üteméhez köthető. A főépület mellett a melléképületek alatt nyitottunk egy szondát, melyben 120 cm mélységben sárgásbarna agyagos altalaj jelentkezett.

A terület szondázása érdekében a földmunkákkal jelenleg nem érintett területen további 6 kutatóárkot nyitottunk. Ebből egy (az út mentén a várhoz közel eső

területen) adott értékelhető régészeti anyagot: kb 110 cm mélységben késő középkori járósíntet dokumentáltunk, kevés 15–16. századi kerámiával. Említésre méltó ezenkívül egy 15. századra datálható vassarkantyú.

GUBA SZILVIA

428. Sarkad, Körösháti temető (KÖH 50085)

(Békés megye) Sza

Sarkad Város Önkormányzata egy új ravatalozó építését tervezte a Körösháti temető területén. Az építkezéssel érintett területen próba- és megelőző feltárást végeztünk 2010. július–augusztusban. Régészeti kutatásra csak a még le nem betonozott részekben nyílt lehetőség. Mivel a már részben elkészült alapok keskeny sávalapok formájában kerültek kialakításra, ezért a köztes területeken, valamint az alapokkal határolt belső részekben is megkísérelhettük a feltárást. A kutatandó terület 72 m² volt, az összes megnyitott felületen régészeti korú objektumok foltjai bukkantak elő. A már megnyitott kutatási felületeket lehetőség szerint teljesen egybenyitva, a tervezett épület szabadon maradt teljes felületét feltártuk. A talajban kb. 40 cm-es mélységben feltört a talajvíz, amit a folyamatos szivattyúzás ellenére sem sikerült teljesen kizárni a kutatási területről. A ravatalozó területén összesen 20 szarmata kori objektum – gödrök és kisebb árokszakaszok részletei – kerültek elő. Az objektumoknak csak a tervezett épület területére eső részüket tártuk fel és dokumentáltuk. Az objektumok betöltéséből a korszakra jellemző nagy mennyiségű szürke, korongolt, és kevesebb kézzel formált kerámia bukkant elő.

Néhány héttel később, a feltárást második ütemében a ravatalozóhoz bevezető út területén végeztünk megelőző feltárást, ekkor 521 m²-en, ahol további 46 szarmata kori objektum került elő. Külön említést érdemel egy edényégető kemence, amely teljes egészében a tervezett út nyomvonalaiba esett. A kemencének vastag rostélyája volt, a belsejéből nagyon sok kerámia került elő.

LISKA ANDRÁS

429. Sarkad határa

(Békés megye) B, Sza, Ge, A, Á, Kk

A HHE-Nyékpusztá-2 földgázkút termelésbe állításához tervezett földgázvezeték és földgázüzem 1. és 2. verzió nyomvonala kialakításához 2010. április 24-én végeztünk terepbejárásokat az érintett régészeti lelőhelyeken.

Bak-rét, Békési út (KÖH 73497): A határ É-i részén, a belterülethez közel, attól kb. 700 m-re, a Sarkadkelesztúrra vezető műút Ny-i oldalán, a gépállomástól is Ny-ra, a Békési úttól pedig kb. 50 m-re eddig ismeretlen lelőhelyet találtunk. Egy régi, lefolyástalannak látszó, nagyobb kiterjedésű terület É-i szélén, ott is egy-egy keskeny, É-i, ill. ÉK-i irányú mélyedés közötti alacsony kiemelkedésen helyezkedik el, s területét őskori kerá-

miatöredékek jelölték. Egy agyagszobor jobb lába is itt került elő. A lelőhely kb. 200×120 m-es körzetben lokalizálható.

Bálint-fenék (KÖH 50839): A késő bronzkori, szarmata és Árpád-kori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat.

Békési út, Debreceni-tanya II. (KÖH 50492): A szarmata és Árpád-kori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat.

Bogát, Folyópart (KÖH 73495): A határ É-i részén, egy régi érmeder É-i, nem túl magas, sárgás talajú partján, kb. 150×100 m-es körzetben eddig ismeretlen Árpád-kori lelőhelyet dokumentáltunk.

Csáki-sziget, József Attila Tsz. (KÖH 50842): A bronzkori, szarmata és késő középkori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat, továbbá a lelőhely K-i szélét módosítottuk, ugyanis leletek – köztük avar jellegű kerámiaöredékek – az itt haladó csatornáig is előfordultak. A lelőhely kiterjedése így 380×200 m-re módosult.

Csáki-sziget, Középső hát (KÖH 50505): A bronzkori, szarmata és Árpád-kori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat, miközben megfigyeltük, hogy az Árpád-kori kerámialeletek a lelőhely D-i részén fordultak elő leginkább.

Csáki-szigeti major (KÖH 50506): Az őskori, szarmata és Árpád-kori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat, ill. megfigyeltük, hogy a lelőhelyet egy keskeny, leletmentes sáv választja el a Csáki-sziget, Sajti-tanya. lelőhelytől.

Csáki-sziget, Polynár-tanya (KÖH 50841): Az őskori és szarmata kori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat.

Csáki-sziget, Sajti-tanya (KÖH 50836): Az őskori, szarmata és Árpád-kori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat. Megfigyeltük, hogy az Árpád-kori kerámialeletek a lelőhely D-i részén fordultak elő leginkább.

Felső-Sósi-dűlő, Csatorna (KÖH 50807): Az őskori és szarmata kori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat, ill. a lelőhely kiterjedését K felé módosítottuk, növeltük, kiterjedése így 450×300 m lett.

Miső, Képiró-tanya (KÖH 50865): Az őskori, szarmata, Árpád-kori és késő középkori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat, ugyanakkor a lelőhely kiterjedését K felé módosítottuk, kiterjedése így 450×300 m-re nőtt.

Nyékpusztai Tsz Központ I. (KÖH 50851): Az őskori, szarmata, gepida és Árpád-kori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat.

Nyékpusztai Tsz Központ II. (KÖH 50852): A késő bronzkori, vaskori, szarmata és avar, ill. Árpád-kori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat.

Peckes I. (KÖH 50046): A bronzkori, szarmata, Árpád-kori és késő középkori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat, ill. a lelőhely ÉK-i szélét módosítottuk, mivel az eddig jelölnél valamivel nagyobb területen fordultak elő kerámialeletek.

Peckes, Háló-tanya (KÖH 50448): A bronzkori, szarmata és Árpád-kori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat, ill. a lelőhely É-i szélét kissé északabbra jelöltük be, mert leletanyagot ezen a részen is találtunk.

Peckes, Sajti-tanya (KÖH 50446): A bronzkori, szarmata, Árpád-kori és késő középkori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat.

Tóth-ér-hát közepe (KÖH 50848): A rézkori, bronzkori, szarmata, avar és Árpád-kori leletanyaggal jellemezhető lelőhely területén megerősítettük a korábbi megállapításokat.

LISKA ANDRÁS

430. Ságvár, Belső erőd (KÖH 20404)

(Somogy megye) B, Ró

2010. április 28. és május 27. között megelőző feltárásokat végeztünk a 447 és 476 hrsz.-ú ingatlanokon. A kutatást a község szennyvízelvezetésének építése tette szükségessé. A feltárt terület 320 m² volt.

Tóth Endre kutatta az erődöt 1971 és 1979 között, azonosítva alaprajzát, periódusait, belső épületeit. A most lezajlott ásatás eredményei részben kiegészítik, részben megerősítik az általa tett megfigyeléseket.

Az erőd Ny-i oldalán megtaláltuk és felmértük az erőd fal szakaszát, attól Ny-i irányban mintegy 34 m-re azonosítottuk az erődöt körülvevő nagyméretű árkot, fossát. Az egyenes oldalú, V-alakú árok körüli eredeti felszín az idők folyamán erősen lepusztult, ezért az árok eredeti szélessége nem határozható meg. Jelen állapotában mintegy 2 m széles és 1 m mély. Külön érdekesség, hogy az erőd fal és a fossa között egy kisebb, az előzőnél meredekebb falú árkot is megfigyeltünk, amelynek iránya ugyancsak párhuzamos az erőd fallal. Vélhetőleg az erőd korábbi periódusának árka.

A Ny-i fal 2. sz. oldaltornyán belül megfigyelhettük a második periódus belső padlóját, amely agyagalapozású, vékony, kavicsos habarcsréteg. A torony külső oldalán nyitott árokban láthatóvá vált a második építési periódus alatt az első periódus fala, geodéziai felméréssel rögzíthettük a torony és a fal alapozásának mélységét, vizsgálhatóvá vált a falszövet. A geodéziai felmérésnek köszönhetően a mért pontokkal az erőd már ismert alaprajza illeszthető lesz a község térképére.

Az erőd területén belül több 2–3. századi szemetesgödört találtunk, amelyek megerősítik Tóth Endre-nek azt a korábban tett megfigyelését, hogy a Kr. u. 4. századi erőd alatt egy korábbi, 2–3. századi település